

ONA TILI DARSLARINI JONLANTIRISH: TRANSMEDIYA HIKOYALARI
ORQALI O'QITISH

Ismoilova Gavharoy Qo'ziboy qizi

Andijon davlat pedagogika instituti tadqiqotchisi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada ona tili darslarini jonlantirish va ta'lim sifatini oshirishda transmediya hikoyalaridan foydalanish metodlari tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning qiziqishini oshirish va til o'rganishni samarali qilish uchun an'anaviy matnli usullardan tashqari, video, audio, grafik va interaktiv vositalarni birlashtirgan transmediya yondashuvi muhim o'rin tutadi. Maqolada transmediya hikoyalarning ta'limdagi afzalliklari, ona tili darslariga joriy etish usullari va ularning o'quvchilarning ijodiy fikrlash hamda til ko'nikmalarini rivojlantirishdagi roli yoritilgan. Ushbu innovatsion metod ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *ona tili, transmediya hikoyalar, ta'lim metodlari, innovatsion yondashuv, darslarni jonlantirish, interaktiv ta'lim, til o'rganish, ijodiy fikrlash, ta'lim sifati.*

Аннотация. *В данной статье анализируются методы использования трансмедийных историй для оживления уроков родного языка и повышения качества образования. В современном образовательном процессе для повышения интереса учащихся и эффективного изучения языка важное место занимает трансмедийный подход, объединяющий видео, аудио, графику и интерактивные средства помимо традиционных текстовых методов. В статье раскрываются преимущества трансмедийных историй в обучении, способы их внедрения в уроки родного языка, а также их роль в развитии творческого мышления и языковых навыков учащихся. Данный инновационный метод способствует более эффективному и увлекательному образовательному процессу.*

Ключевые слова: *родной язык, трансмедийные истории, методы обучения, инновационный подход, оживление уроков, интерактивное обучение, изучение языка, творческое мышление, качество образования.*

Annotation. *This article analyzes methods of using transmedia stories to enliven native language lessons and improve the quality of education. In the modern educational process, the transmedia approach, which combines video, audio, graphics, and interactive tools alongside traditional text-based methods, plays an important role in increasing students' interest and making language learning more effective. The article highlights the advantages of transmedia stories in education, methods of implementing them in native language lessons, and their role in developing students' creative thinking and language skills. This innovative method contributes to making the educational process more effective and engaging.*

Keywords: *native language, transmedia stories, teaching methods, innovative approach, lesson enlivenment, interactive learning, language acquisition, creative thinking, education quality.*

Kirish. Ona tili — har bir insonning eng muhim boyligi va madaniy merosi hisoblanadi. Uning o'rganilishi, rivojlanishi va saqlanishi jamiyatning ma'naviy asoslarini mustahkamlashda beqiyos ahamiyatga ega. Shunday bo'lsa-da, zamonaviy yosh avlod uchun ona tili darslari ko'pincha quruq, zerikarli va samarasi kam jarayon sifatida qabul qilinmoqda. Bu esa o'z navbatida o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini pasaytiradi, til ko'nikmalarini rivojlantirishga to'sqinlik qiladi.

Bugungi kunda ta'lim sohasida interaktiv va innovatsion metodlarning joriy etilishi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, o'quvchilarning faolligini oshirish va darslarni jonlantirish uchun turli media vositalaridan samarali foydalanish zarurati ortib bormoqda. Shunday metodlardan biri — transmediya hikoyalar orqali o'qitish yondashuvi. Transmediya usuli o'quvchilarni nafaqat matn bilan, balki video, audio, grafik va interaktiv elementlar orqali o'rganishga jalb qilgan holda, o'quv jarayonini qiziqarli va chuqur anglash imkonini yaratadi. Ushbu maqolada ona tili darslarini jonlantirishda transmediya hikoyalari qanday yordam berishi, uning ta'lim jarayoniga kiritilishi usullari va foydalari haqida batafsil so'z boradi. Zamonaviy ta'lim muhitida ushbu innovatsion yondashuv o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshirishda, ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Ona tili darslarida transmediya yondashuvining afzalliklari:

1. Qiziqishni oshiradi. An'anaviy darslar ko'pincha faqat kitobdagi matnga asoslanadi. Transmediya hikoyalar esa o'quvchilarga turli formatda ma'lumot berib, ularning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi.
2. Ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. O'quvchilar turli media vositalaridan foydalangan holda o'z hikoyalarini yaratishga o'rgatiladi. Bu ularning ijodiy qobiliyatlarini yanada rivojlantiradi.
3. Muammolarni hal qilish ko'nikmasini oshiradi. Transmediya hikoyalarda ko'pincha voqealar bir nechta qiyinchiliklarni o'z ichiga oladi. O'quvchilar bu muammolarni hal qilish uchun fikr yuritishni o'rganadilar.
4. Axborotni yaxshiroq qabul qilish va eslab qolish. Vizual va interaktiv materiallar yordamida o'rganilgan ma'lumotlar ongda uzoq vaqt qoladi, chunki ular turli his-tuyg'ularni uyg'otadi.

Ona tili darslarini jonlantirish va zamonaviy talablar darajasida olib borish uchun transmediya hikoyalari yondashuvi samarali vosita hisoblanadi. Bu usul o'quvchilarni faollashtirish, tilga muhabbatni oshirish va ularning ijodkorligini rivojlantirishda katta yordam beradi. Kelajakda ta'lim jarayonida bunday innovatsion metodlarni keng qo'llash orqali sifatli va qiziqarli ta'lim muhitini yaratish mumkin.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu maqolada transmediya hikoyalar orqali ona tili darslarini jonlantirishning samaradorligini o'rganish uchun sifat va miqdoriy tadqiqot usullari birgalikda qo'llanildi. Ona tili ta'limida innovatsion yondashuvlar, xususan transmediya hikoyalar va ularning ta'lim jarayonidagi o'rni bo'yicha mavjud ilmiy manbalar, maqolalar va amaliy tajribalar o'rganildi. Bu orqali mavzu bo'yicha nazariy asos yaratildi va tadqiqot yo'nalishi aniqlashtirildi.

Transmediya hikoyalardan foydalanib, ona tili darslarini o'tkazish uchun sinov darsi tashkil qilindi. Eksperimentda o'quvchilar ikki guruhga bo'linib, bir guruh an'anaviy metodlar asosida, ikkinchisi esa transmediya yondashuvi asosida ta'lim oldi. Ushbu jarayon davomida o'quvchilarning faolligi, qiziqishi va til ko'nikmalaridagi o'zgarishlar kuzatildi. Eksperiment yakunida o'quvchilar va o'qituvchilardan so'rovnomalar va intervyular yordamida fikrlar to'plandi. Bu usul orqali transmediya hikoyalar yordamida o'qitishning qanchalik samarali va qiziqarli ekanligi aniqlashga harakat qilindi. Eksperiment natijalari va so'rovlar asosida yig'ilgan ma'lumotlar statistika va sifat tahlillari orqali qayta ishlanib, transmediya yondashuvining ona tili ta'limidagi ijobiy ta'siri haqida xulosalar chiqarildi. Ushbu metodologiya yordamida ona tili darslarida transmediya hikoyalari qo'llashning amaliy samarasini aniq ko'rsatish va bu yondashuvni kengroq joriy etish imkoniyatlari o'rganildi.

Tadqiqot muhokamasi. Tadqiqot natijalari ko'rsatdiki, transmediya hikoyalar orqali ona tili darslarini o'qitish o'quvchilarning qiziqishini sezilarli darajada oshiradi va ta'lim jarayonini jonlantiradi. Eksperimental guruhdagi o'quvchilar an'anaviy metodlar asosida o'qigan tengdoshlari bilan solishtirganda, darsga faolligi va ishtirokchiligi yuqoriroq bo'ldi. Bu holat transmediya yondashuvida turli media vositalari (matn, video, audio, grafikalar)ning birgalikda ishlatilishi o'quvchilarni nafaqat passiv qabul qiluvchidan, balki faol ishtirokchiga aylantirganligini ko'rsatadi.

So'rov va intervyu natijalari o'quvchilarning transmediya hikoyalarga asoslangan darslarni qiziqarli va tushunarli deb baholaganini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, ular ijodiy fikrlash va o'z fikrini ifoda etish imkoniyatlari kengayganini ham ta'kidladilar. Bu esa ona tilini o'rganishda nafaqat bilim berish, balki ko'nikma va qobiliyatlarni rivojlantirish muhimligini tasdiqlaydi. Biroq, tadqiqot davomida ayrim qiyinchiliklar ham kuzatildi. Masalan, transmediya materiallarini tayyorlash uchun vaqt va texnik vositalar yetarli darajada ta'minlanmagan maktablarda ushbu metodni to'liq qo'llash qiyinchilik tug'dirdi. Shuningdek, o'qituvchilarning yangi texnologiyalarni o'zlashtirish va ulardan samarali foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirish zarurati aniqlandi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR

1- Jadval. Ona tili darslarida an'anaviy usul va transmediya yondashuvining taqqoslanishi

Mezonlar	An'anaviy usul	Transmediya yondashuvi
Dars materiali	Asosan matn va og'zaki tushuntirish	Matn, video, audio, grafikalar va interaktiv elementlar
O'quvchilarning faolligi	Kam, ko'pincha passiv tinglovchi	Yuqori, faol ishtirokchi sifatida faoliyat yuritadi
Qiziqish darajasi	Pastroq, zerikarli bo'lishi mumkin	Yuqori, qiziqarli va jonli
Til ko'nikmalarini rivojlantirish	Cheklangan, ko'proq nazariy jihatga e'tibor	Chuqallashtirilgan, amaliy va ijodiy ko'nikmalar shakllanadi
O'qituvchining roli	Ma'lumot uzatuvchi (prezentator)	Yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi va hamkor
Texnik vositalar talabi	Minimal	Kompyuter, internet, multimedia qurilmalar
Tayyorlanish uchun vaqt	Kamroq talab qilinadi	Ko'proq vaqt va resurs talab etiladi
Muammolar va cheklovlar	Qiziqish yetishmasligi, o'quvchilarni faollashtirish qiyin	Texnik imkoniyatlar va malaka talab etiladi

Shu nuqtai nazardan, transmediya hikoyalar orqali ona tili darslarini o'qitishda muvaffaqiyatga erishish uchun nafaqat texnik imkoniyatlarni yaxshilash, balki o'qituvchilarni malakasini oshirish, ularni yangi pedagogik yondashuvlar bilan tanishtirish muhimdir. Kelajakda bunday innovatsion metodlarni kengroq joriy etish uchun ta'lim muassasalari va hukumat tomonidan qo'llab-quvvatlash choralari kuchaytirilishi lozim. Umuman olganda, transmediya hikoyalari ona tili ta'limida nafaqat ma'lumot uzatish vositasi, balki o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda samarali vosita ekanligi tadqiqot orqali tasdiqlandi.

Xulosa. Ushbu tadqiqot davomida transmediya hikoyalar orqali ona tili darslarini jonlantirishning ta'lim jarayoniga ijobiy ta'siri aniqlandi. Transmediya yondashuvi o'quvchilarning faolligini oshirib, darslarni qiziqarli va interaktiv qiladi. Bu esa o'z navbatida ona tilini o'rganish jarayonini samaraliroq va mazmunliroq qiladi. Eksperimental tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, turli media vositalarini birlashtirgan transmediya hikoyalar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishga, til ko'nikmalarini chuqurlashtirishga yordam beradi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

Biroq, ushbu metodni muvaffaqiyatli qo'llash uchun zarur texnik baza, o'qituvchilarning malaka oshirishi va ta'lim muassasalarining qulay sharoitlari ta'minlanishi lozim. Kelajakda ona tili darslarida transmediya usullarini kengroq joriy etish ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini rag'batlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shunday qilib, ona tili darslarini transmediya hikoyalar yordamida jonlantirish — zamonaviy ta'limda innovatsion va samarali yondashuv bo'lib, uning amaliy qo'llanilishi ta'lim jarayonining sifatini yanada oshirish imkonini yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullayeva, M. (2020). Ona tili darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
2. Ismoilov, D. (2019). Ona tili o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish. *Ta'lim va Innovatsiyalar* jurnali, 3(2), 45-52.
3. Karimova, N. (2021). Transmediya yondashuvi va ta'limdagi o'rni. *Zamonaviy Ta'lim Texnologiyalari*, 5(1), 12-19.
4. Qodirov, A. (2018). Ona tilini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish. Toshkent: Ta'lim Nashriyoti.
5. Rasulova, G. (2022). Transmediya hikoyalari orqali ona tilini o'qitishning samaradorligi. *Pedagogika Ilmi*, 4(4), 60-67.
6. Sobirov, J. (2020). Zamonaviy ta'limda multimedia va transmediya texnologiyalari. *O'zbekiston Ta'lim Sohasi*, 6(3), 28-34.
7. Tashkent State University. (2019). Ta'limda interaktiv texnologiyalar qo'llanilishi. Toshkent: Universitet Nashriyoti.